

Årsrapport for 2019

Prosjekt - Berekraftige tiltak mot marin forøpling

Bakgrunn

Den 25. oktober 2017 vedtok Vestlandsrådet (VR) at dei ønska å ta ei leiande koordinatørrolle innan marin forøpling langs vestlandskysten. Vestlandsrådet ville i tillegg medverke til å setje temaet på den politiske dagsordenen nasjonalt for å sikre nødvendige prioriteringar og ressursar til arbeidet, samt medverke til at temaet vert følgd opp i internasjonale fora, som t.d. Nordsjøkommisjonen/CPMR.

I VR-sak 06/18: Tiltak mot marin forøpling vart innsatsområda strandsonerydding, rydding av sjø- og havbotnen og førebyggjande arbeid peika ut som satsingar som det var ynskja å jobbe vidare med. Det vart samtidig sett av 400 000 kroner til ein 50 prosent stillingsressurs som prosjektleiar for prosjektet ut 2018. Vidare blei det i VR-møte 15.02.2019 vedtatt å vidareføre stillingsressurs med 600 000 kroner ut året, der prosjektleiar og fekk ansvar for å leie arbeidet med å skrive Plaststrategi for Vestlandsrådet som har fått tittelen: «Ein plastfri fylkeskommune, ein plaststrategi for Vestlandet. Vestlandsrådet sitt engasjement for marin forøpling». Då midlane til prosjektleiar ikkje vart brukt opp i 2019 er stillingsressursen vidareført til ut mai 2020.

Plaststrategien blir sak på VR-møte første kvartal 2020, i tillegg til alternativ for vidareføring av arbeid mot marin forøpling.

Prosjektstruktur og rollar

Prosjektet vert leia av prosjektleiar Gudrun Kristin Fatland, og har vore knytt til Hordaland fylkeskommune frå 1. november 2018. Prosjektleiar har jobba i lag med ei arbeidsgruppe bestående av ein representant frå administrasjonen i kvar fylkeskommune:

- Rolf Årdal, Sogn og Fjordane fylkeskommune.
- Thorsten Gøtterup, Rogaland fylkeskommune.
- Lisbeth Nervik, Møre og Romsdal fylkeskommune.
- Sveinung Klyve, Hordaland fylkeskommune.

Møteaktivitet

Tabellen nedanfor viser møteplan for ordinære prosjektmøter med arbeidsgruppa i 2019:

Måned	Dato	Måned	Dato
Januar	04.01.2019	September	18.09.2019
Februar	18.02.2019	Oktober	03.10.2019
Mars	15.03.2019	Oktober	17.10.2019
(April	02.04.2019)	Oktober	31.10.2019
Juni	21.06.2019	November	13.11.2019
August	29.08.2019	November	28.11.2019

Dette i tillegg til andre møter som prosjektleiar har utført knytt til ulike aktørar i høve prosjektet, og kontinuerlege interessent analyser.

Prosjektstyringssystem

Prosjektleiar har lag til rette for deling av dokument og informasjon med arbeidsgruppa i sharepoint. Her er det arbeid med handlingsplan og måla som er satt i prosjektet. Prosjekt er tverrfagleg og omfattar samhandling og samarbeid i store breidde med aktørar i frå blant anna statlege institusjonar som fylkesmann, interkommunale samarbeidsorgan som friluftsråd, forskingsinstitusjonar, renovasjonsselskap, privat næringsliv, frivillige organisasjonar, Senter for Oljevern og Marint Miljø(SOMM) med fleire.

Økonomi

Tabell nedanfor visar oversikt over prosjektrekneskap 10248 marin forsøpling 2018-2019.

2018						
Stilling for Vestlandsrådet	Stilling%	Tid	Midler til stillingsressurs	Lønn/ sosiale kostnader	Andre kostnader.	Sum rest NOK
Prosjektleiar	50%	01.11.2018 - 31.12.2018	400 788	63 565	7 354	329 869
Sum NOK 31.12.2018.						329 869

2019						
Stilling for Vestlandsrådet	Stilling%	Tid	Midler til stillingsressurs	Lønn/ sosiale kostnader	Andre kostnader. Reise, møte ,kost, Koordineringsmøte	Sum rest NOK
Midlar frå 2018			329 869			
Prosjektleiar	50%	01.01.2019 - 31.06.2019.	627 942	550 923	77 225	
	100%	01.07.2019 - 31.12.20219				
Sum			957 811	550 923	77 225	
Sum NOK 31.12.2019.						329 663

Val av videomøte har vært nytta der det har vært mogleg. På bakgrunn av at det er nytta videokonferanse i høg grad har ein kunne gjennomføre arbeidet med vesentleg redusert reisekostnad.

Status og generell aktivitet i 2019

Prosjektets rapport sjåast i heilheit mot hovudmåla i prosjektet: HA1 – HA4 med sin handlingsplan som var satt i 2018:

- HA 1: Utvikle friluftsråda si rolle og funksjon.
- HA 2: Kartlegge dagens kunnskapsgrunnlag og etablere pilotprosjekt.
- HA 3: Utvikle kunnskapsgrunnlag og informasjonsarbeid.
- HA 4: Prosjektleiing, koordinering, rapportering.

Vidare rapporterer prosjektet på handlingsplan for 2019 som er knytt opp mot fokusområda:

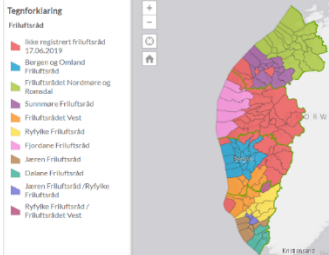
- Strandrydding.
- Rydding av sjø og havbotn.
- Forebygging av marin forsøpling.

Rapport på Handlingsplan for 2019

Status satsingsområde – Strandrydding 2019

Handlingsplan	Status
Felles møte våren 2019 i samarbeid med Fylkesmennene på Vestlandet. Målgruppe for møte er friluftsråda, forskarar, hamnevesen, interkommunalt utval for akutt forureining (IUA) og andre aktørar.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektet gjennomførte eit koordineringsmøte 2. april 2019, i lag med Fylkesmannen i Vestland i Bergen med vel 80 deltakarar. ▪ Link til HFK kommunikasjonsdekning av arrangementet koordineringsmøte 2019 i Bergen: https://www.hordaland.no/nn-NO/nyheitsarkiv/2019/krev-nasjonal-ordning-for-handtering-av-marint-soppel/ ▪ Det årlege koordineringsmøte med Vestlandrådet sitt prosjekt vil bli arrangert i Stavanger, 31.mars – 01. april 2020. I 2020 vil Vestlandsrådet sitt prosjekt arrangere møte i lag med Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkesmannen i Rogaland, og Fylkesmannen i Vestland, og i samarbeid med Senter for oljevern og marint miljø. Link til informasjon og påmelding finn de her: https://www.vestlandfylke.no/kalender/2020/koordineringsmote-om-marin-forsopling/
Styrke rolla til friluftsråda og	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektet har arbeida med å styrke rolla til friluftsråda knytt til eigarlaust marint avfall og deira modell i ulike fora.

Skjærgårdstjenesten knytt til eigarlaust marint avfall.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Av signerte avtaler kan prosjektet for berekraftige tiltak mot marin forsøpling i Vestlandsrådet vise til at Bergen og omland friluftsråd (BOF) har på bakgrunn prosjektskildring utarbeida av prosjektleiar i Vestlandsrådet fått tildelt midlar i frå Handelens Miljøfond (HM) på 4,5 millionar kroner knytt prosjektet «Plastfritt Naturreservat Tysnes». Eit oppryddingsarbeid med ein må visjon om å tilbakeføre naturen tilbake til sin naturlege stand. sendt inn til Handelens Miljøfond. Prosjektleiar i Vestlandsrådet sitt i styringsgruppa for prosjektet Plastfritt Naturreservat Tysnes. <p>Bildet viser signering av kontrakt mellom HM og BOF. Foto: Gudrun Kristin Fatland.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Det er i ulike fora belyst løsningsmodell for operativ opprydding via friluftsråd og Skjærgårdstjenesten.
Arbeide for ei utviding av Vestkystparken for heile Vestlandet, i samråd med Vestkystparken.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fjordane Friluftsråd har blitt ein del av Vestkystparken i 2019. ▪ Supplerer med at dette er arbeid som Vestkystparken, friluftsråd, Skjærgårdstjenesten og arbeidar med uavhengig i frå prosjektet i lag med de aktuelle aktørane deira. ▪ Leggar til at prosjektet «tiltak mot marin forsøpling» har retta fokus på verdien av utvida samarbeid og støtta oppunder arbeid via dialog for ein utviding av Vestkystparken som har gitt resultat, då eit utvida Vestkystpark samarbeid vil kunne ha svært positive synergieffektar knytt til opprydding og førebygging av marin forsøpling. ▪ Vidare leggast det og fokus på ein utviding av Vestkystparken til Møre og Romsdal.
Støtte opp under arbeid for ein Skjærgårdstjeneste i Sogn og Fjordane.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektet har lyfta fram behovet og verdien av å utvide og etablere Skjærgårdstjenesten der denne ikkje er etablert i nordlege del av Vestland fylke, (tidlegare Sogn og Fjordane). ▪ Det er ytterlegare behov for vidare arbeid med å etablerer Skjærgårdstjenesten i nordlege del av Vestland fylke. Fjordane friluftsråd har utarbeide eigen handlingsplan og arbeidar med å søke investering og driftsmidlar, samt arbeidar med å få med fleire kommunar med i samarbeide, med utviding av friluftsråd og etablering av Skjærgårdstjenesten i sin region.
Arbeide for å oppretthalde og auka koordinering med andre interkommunale ressursar og aktørar med båtar og utstyr som er eigne til opprydding og innsamling av eigarlaust marint avfall.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Årleg koordineringsmøte er etablert, i 2019 i samarbeid med Fylkesmannen i Vestland. I 2020 er møte utvida i samarbeid med Fylkesmennene på Vestlandet og i dialog med Senter for oljevern og marint miljø, (SOMM). ▪ Dialog med Kystverket, IUA er etablert og invitert til å halde innlegg på koordineringsmøte 31.03.2020 i Stavanger. ▪ Hordaland fylkeskommune har gitt 1 million kroner i tilskot til Friluftsråd i fylke, vidare har de og gitt andre tilskott til andre tiltak mot marin forsøpling. ▪ Forslag om ein IUM modell basert på ein IUA – interkommunalt utval for akutt forureining er foreslått for Klima og Miljødepartementet. Der ein nyttar seg av interkommunalt samhandling, samarbeid og etablert infrastruktur. Då de og har årlege møter system og dialog og samarbeid med blant anna Kystverket, friluftsråd, fylkesmenn, SNO og miljødirektoratet. ▪ Knytt til førebygging gjennomførte Vestlandsrådets AU januar 2019 et møte med Klima- og miljødepartementet etter vedtak i VR-sak 06/18. I møtet vart det løfta frem moglegheit for at Vestlandsrådet sitt arbeid med marin forsøpling kunne bli eit nasjonalt pilotprosjekt. Samtidig vart det påpeika behov for å samarbeide med fylkesmannen med tanke på ønska roller.
Støtte opp under nasjonale, evt.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ein har støtta opp under nasjonale kartløyningar, og prosjektleiar sitt i referansegruppa til SOMM sin nasjonale kartløyning. Fleire friluftsråd,

internasjonale kartleggingsprosjekt i samråd med institusjonar som Norce, UIB, Havforskningsinstituttet, NTNU og Runde Miljøsentre der det vert lagt vekt på å ta i bruk ny teknologi som t.d. autonom plastkartlegging både over og under vatn.	renovasjonsselskap og andre aktørar sitt og i referansegruppe knytt til forvaltningsdelen og den frivilligdelen av kartløyninga. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Det er sendt inn søknad til Forskningsrådet om; "Etablering av nasjonal, autonom kartlegging av marint avfall for kostnadseffektiv forvaltning". Der Vestlandsrådet har vært drivande og utførande i søknads prosessen i lag med NORCE. Søknaden har vært utarbeide i lag med prosjekt partnerane; Bergen og omland friluftsråd, Sunnmøre friluftsråd, Finnmark friluftsråd, Jæren friluftsråd, Friluftsrådet Møre og Romsdal, Barents Watch, Asplan Viak, Haltenbanken Design Bergen AS, Ryfylke friluftsråd og NORCE. Eit prosjekt der og SOMM, HNR, og blant anna Kystverket står som part i den rådgjevandegruppa til prosjektet. BOF står som prosjektansvarleg og vil bidra med prosjektleiar. Denne søknaden vil ein få svar på i mars 2020.
Legge til rette for frivillig, og semi-profesjonelt oppryddings- arbeid.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektet har gjennomført møter, fult opp førespurnader, informert, delt kunnskap, vidareformidla og på den måten lagt til rette for frivillig, profesjonell, og semi- profesjonell rydding. ▪ HFK har hatt ein tilskotsordning til aktørar som vil rydde. ▪ Fylkeskommunen i Hordaland har støtta friluftsråda i søknad etter midlar, samt andre prosjekt som blant anna bidrar til å etablere arena søknad, og andre initiativ knytt til tiltak mot marin forøpling.
Kartlegge utstyr og ressursar på heile Vestlandet i samråd med IUA, og senter for oljevern og marint miljø (SOMM).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektet har utarbeida kartoversikt med oversikt over kor det er Friluftsråd, Skjærgårdstjenesten og Vestkystpark på Vestlandet. Kartet visar ein oversikt over kor det er etablert ressursar i dei ulike områda. Ein oppdatert versjon for 2020 er laga. Link til kartapplikasjon finn de her: https://hordalandfylke.maps.arcgis.com/apps/PublicInformation/index.html?appid=9d839196b32f45939ac1965d0c322832
Støtte opp under og bidra til deling av kartdata til Senter for Oljevern og Marint miljø som har det nasjonale ansvaret.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektleiar sitt i referansegruppe til SOMM sin nasjonal kartløyning. ▪ Vidare har ein arbeida for at SOMM ser på arbeid som etablerte aktørar har gjort. Eksempelvis; Bergen og omland friluftsråd som i lag med sine samarbeidspartnarar har etablert kartløyning, der en har tatt utgangspunkt i NGIR sitt strandryddekart og vidareutvikla dette. Avinet /(Asplan Viak) er leverandør. ▪ Prosjektleiar har og belyst arbeid som Haltenbanken design (HD) og BOF har utført og vist til deira innovasjonsprosjekt om digital samhandling som i 2017 var finansiert at Innovasjon Norge via Human Innovation og introdusert dette arbeidet og HD for SOMM og Avinet. ▪ Får ein tildeling av prosjektet «Etablering av nasjonal, autonom kartlegging av marint avfall for kostnadseffektiv forvaltning», vil bli laga kompatibelt til SOMM sin nasjonale kartløyning og ligge tilgjengeleg for andre kartapplikasjonar.

Status Satsingsområde – Rydding av sjø- og havbotnen 2019

Handlingsplan	Status
Bidra til kartleggingsprosjekt i samarbeid med forskingsinstitusjonar og friluftsråda.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Havforskningsinstituttet tar sedimentprøver knytt til prosjektet «Plastfritt Naturreservat Tysnes» og vil analysere plastinnhold i desse før og etter opprydding ▪ HFK har delt ut midlar til oppryddingsprosjekt på havbotnen på Sotra til Bergen og omland friluftsråd, FjellVAR og Norsk Gjenvinning.
Kartleggje tidlegare lovlege deponi, leggje til	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tidlegare lovlege deponi er lokalisert i Vestland, Hetlevik Askøy. Det er førespurt å etablere eit større prosjekt for vurdering og kartlegging av avfall

<p>rette for riktig og berekraftig opprydding i samarbeid med forskingsinstitusjonar, hamnevesen og Fylkesmannen.</p>	<p>på havbotnen, det er ynskjeleg på gjennomføre vurdering av dette med kommune, fylkesmann, forskarar og aktørar som har utstyr til å.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektet har førespurt Fylkesmannen i Vestland om de har ein oversikt over stader på havbotnen som de vet er forureina og desse stadene kan delast i kart.
<p>Leggje til rette for profesjonelt oppryddingsarbeid der det er hensiktsmessig i forhold til tilkomst og utfordrande grad av oppryddings arbeidet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fleire Friluftsråd har koordinert ryddeaksjonar av sjø og havbotn i samarbeid med frivillige, andre aktørar og kommunar. Då hovudsakleg ved hamn og ved kaianlegg. Vidare har ein søkt om midlar til Bergen og omland friluftsråd har blant anna gjennomført kartlegging av havbotn i samarbeid med Havforskningsinstituttet for vurdering av mengder og kunnskap om samanheng mellom mengder på land og ved sjø knytt til opprydding. Konklusjonen er at det i undersøkt område ikkje er ein samanheng. Det ein ser er meir dumping lokasjonar ved bruer, kaier og oppsamling ved elvemunningar som er hovuddel om område som er forsøpla. Typiske dumping lokasjonar, i lag med dei fiskereiskap som har drive og sidan sunke, evt. mista eller dumpa. Kjelde: Foreløpig rapport "Pilot prosjekt bunnundersøkelser Tysnes, Flornes". ▪ Møte med Handelens Miljøfond, Fylkesmannen i Vestland, Hordaland Fylkeskommune, Kystverket, (SOMM hadde ikkje anledning til å delta på dette møte, men er orientert) har gjennomført for å sjå finansieringsløyising av effektivt og profesjonelt oppryddingsarbeid på Vestlandet. Handelens Miljøfond har som mål å rydde 40% av ytre kyst for makroplast innan 2023, og finansiere profesjonell opprydding av dette.
<p>Støtte opp under nasjonale, evt. internasjonale kartleggingsprosjekt i samråd med institusjonar som Norce, Havforskningsinstituttet, NTNU og Runde Miljøsentar. Der det vert teke i bruk ny teknologi som til dømes autonom programvare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vestlandsrådet har vært ein part knytt til eit samarbeidsprosjekt mellom NORCE, HI og Bergen og omland friluftsråd. Prosjektet vart finansiert i 2019 av Handelens Miljøfond med kronar 300 000,-. Der ein med opp trening av autonom programvare kan identifisere plast i sjø og på havbotn.
<p>Støtte opp under og bidra til deling av kartdata til Senter for Oljevern og Marint miljø, som skal ha den nasjonale oversikten knytt til marin forsøpling.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontinuerleg dialog har vært gjennomført med SOMM. De har tilgang og innsyn i prosjekter og er interessentar. ▪ I søknad til Forskningsrådet knytt til autonomt plastkart, var SOMM oppført i referansegruppa.
<p>Samarbeide om fleire kartleggingslokasjonar av havbotn i samarbeid med HI og Norce, for vurdering av mengder, tilrettelegging for berekraftig og riktig forvaltning av havbotn. Samt kunnskap om samanheng mellom mengder på land og ved sjø knytt til opprydding.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ulike prosjekt er under vurdering, blant anna tidlegare lovlege havdeponi. ▪ Tidlegare prosjekt via BOF ilag med HI har vist at det ikkje er samanheng med mengde makroplast på land, som det er i nærliggande sjø ved eksempelvis Tysnes. ▪ Det er utarbeida prosjektskildding med blant anna prosjektpartnerar som Havforskningsinstituttet, Olympic shipping, Runde Miljøsentar, Salt Lofoten, Fishing for Litter om berekraftig havbotnoppnydding på Møre. Der en og vil kartlegge type og eksakt mengde av avfallet som vert tatt opp. Sunnmøre Friluftsråd står som prosjektansvarleg og prosjektleiar for dette prosjektet. Etersom en fekk avslag av HM i 2019 vurdere en fleire finansieringskjelder.

Status satsingsområde – førebyggjande arbeid

Handlingsplan	Status
Etablere og implementere eigen plaststrategi internt for fylkeskommunane på Vestlandet. Auke intern samhandling i eigen organisasjon.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plaststrategi er utarbeida og klar, den har fått namnet: “Ein plastfri fylkeskommune, ein plaststrategi for Vestlandet. Vestlandsrådet sitt engasjement mot marin forsøpling”. ▪ Prosjektet har medverka til intern samhandling og mellom fylkeskommunane.
Legge til rette for forskning på plast for auka kunnskap og metodeutvikling.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ HFK har finansielt støtta oppunder med midlar til klyngesøknad som er innvilga til NOSCA Clean Ocean med hovudkontor i Bergen. Dialog er etablert meg klynga. ▪ Dialog med Marine Recycling Cluster i Lofoten og Vesterålen, som er den andre klynga som har fått klyngestatus er etablert.
Legge til rette for auka undervisningstiltak knytt til marin forsøpling. Vurdere moglegheita for å finansiering ein undervisningsfilm som kan distribuerast til skular i heile landet.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Det er gjennomført pilotprosjekt knytt til foredrag om marin forsøpling til vidaregåande skuleelevar i HFK, i samarbeid med Bergen og Omland Friluftsråd, Norges jeger og Fiskerforbund, Norge og dei respektive interkommunale renovasjonsselskapa i dei ulike områda. ▪ HFK har bidratt til midlar til eit prosjekt som heitar «snakkast på fjorden» som har hatt fokus på berekraft, meistringskraft og marin forsøpling, eit samarbeid mellom Bergen og omland friluftsråd, fn- sambandet, coasteering m/fleire. https://www.facebook.com/kystsogevekene/videos/341334636681042/ og https://www.kystkultur.no/default-css.asp?k=4900&id=28196 ▪ Det er utarbeid ein projektskildring om eit opplæringsopplegg i samarbeid med NDLA som er eigd av fylkeskommunane med visjon om å: «Gi ungdommane kunnskap via digitalt læringsopplegg til å sjå samanhenga og heilheta av forsøpling i naturen, slik at de tar berekraftige val for nå, & for framtida» i samarbeid med fleire aktørar, blant anna Havforskningsinstituttet, og fleire friluftsråd. Ulike finansieringsordningar vurderast og må søkast midlar om.
Legge til rette for internasjonalt samarbeid og prosjekt.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ein har dialog med aktørar som ynskjer å sjå nærmare på internasjonalt samarbeid. ▪ HFK har bidratt til finansieringa av ulike prosjekt via ulike aktørar med internasjonalt samarbeid: eks. Plastic Whale Heritage conference, Miljøkajak. ▪ Ein har dialog opp mot Erasmus, det er meldt inn ynskja prioriteringar og ein legg til rette for internasjonale samarbeid. ▪ Medlem i prosjektets arbeidsgruppe sitt i Nordsjøkommisjonen og er representert der.

Oppsummering

Behovet for å halde fokus på tema marin forsøpling er aukande og vil fortsette å være det i dei kommande åra, då og sett i samheng med økte transportveggar av plast og knytt til klimaendringar, meir ekstremvær og på sikt havnivåstigning. Førebyggjande arbeid og innarbeiding av plaststrategien blir viktig for å nå målet om ein plastfri natur på land og i hav. Samt implementering av forbod mot unødvendig eingongsplast. Vidare vil det og være behov for å arbeid for at det operative ansvaret for opprydding, og handtering av eigarlaust marint avfall blir plassert, formalisert og langsiktig og føresjåeleg finansiert. I tillegg til moglegheita til å kunne fortsette å halde fokus på og setje marin forsøpling på den politiske agendaen og lede ved eksempel. Det er viktig med tid og vidare ressursar for å implementere Plaststrategien «ein plastfri fylkeskommune, ein plaststrategi for Vestlandet.». Prosjektet har levert svært gode resultat, for å oppnå vidare gevinstrealiseringa og vil det være hensiktsmessig å vidareføre Vestlandsrådet sin satsing mot marin forsøpling, og prosjektet berekraftige tiltak mot marin forsøpling.